

MENJADI INDONESIA

Surat dari & untuk Pemimpin

{ Gagasan Keindonesiaan dan Kepemimpinan dari Para
Tokoh yang Turut Membentuk Wajah Indonesia Masa Kini }

Menjadi
Indonesia

DAFTAR ISI

PENGANTAR vi

PROLOG vii

SURAT-SURAT ITU

Mencari Esensi Menjadi Indonesia

Ahmad Syafi' Maarif **2** | Ananda Sukarlan **4** | Atmakusumah Astraatmadja **7** |
Ayu Bulantrisna Djelantik **10** | Erna Anastasia Witoelar **13** | Goenawan Mohamad **15** |
Sri Mulyani Indrawati **18**

Mencari Identitas Bangsa

Addie Muljadi Sumaatmadja **22** | Endriartono Sutarto **25** | Franz Magnis-Suseno SJ **28** |
Nafsiah Mboi **30** | Nurul Taufiqu Rochman **37** | Rahmad Darmawan **40** | Rahman Tolleng **43** |
Yon Koeswoyo **50**

Mengawal Hukum & Transparansi

Adnan Buyung Nasution **54** | M. Busyro Muqoddas **57** | Erry Riyana Hardjapamekas **59** |
Johanes Danang Widoyoko **63** | M. Mahfud Md. **65** | Nursyahbani Katjasungkana **69** |
Teten Masduki **72**

Pesan Kearifan

Amien Rais **76** | Anies Baswedan **78** | Bambang Harymurti **82** | Boediono **84** |
Bondan Haryo Winarno **90** | Budi S. Tanuwibowo **93** | Dahlan Iskan **96** | Emil Salim **100** |
H.A.R. Tilaar **103** | Ignas Kleden **106** | Jakob Oetama **109** | Juwono Sudarsono **111** |
Ki Manteb Sudarsono **114** | Komaruddin Hidayat **116** | Kuntoro Mangkusubroto **119** |
Quraish Shihab **122** | Sarwono Kusumaatmadja **126** | Soetandyo Wignjosoebroto **129** |
Tri Mumpuni **133** | Tri Rismaharini **137**

Resep dan Seruan

Arief Rachman **142** | Basuki Tjahaja Purnama **144** | Ignasius Jonan **146** | Ismid Hadad **149** |
Jimly Asshidiqie **153** | Joe Kamdani **157** | Joko Widodo **160** | Pater Neles Tebay **163** |
Sutanto Mendut **166** | T. P. Rachmat **168**

Refleksi Diri, To Be or Not To Be

Andy F. Noya **172** | Arifin Panigoro **175** | Bambang Darmono **180** | Christine Hakim **183** | Ciputra **185** |
Djohan Emir Setijoso **188** | Emirsyah Satar **190** | Gola Gong **194** | Handry Satriago **198** |
Iwan Abdulrahman **201** | Joko Pekik **206** | Mira Lesmana **210** | Nanan Soekarna **213** |
N. Riantiarno **217** | Obin Komara **221** | Oscar Motuloh **224** | Riri Riza **228** | Robby Darwis **231** |
Sapardi Djoko Damono **234** | Susi Pudjiastuti **236** | Toriq Hadad **245**

Tekad yang Membaja

Alan Budikusuma **248** | Chris John **251** | Emmy Hafild **253** | Gita Wirjawan **256** |
Richard Sam Bera **259** | Sudhamek AWS **262** | Susi Susanti **265** | Wiratman Wangsadinata **268** |
Yayuk Basuki **271**

Menjadi Manusia Merdeka

Andrea Hirata **274** | Ayu Utami **276** | Tisna Sanjaya **280**

Yang Muda, Yang Bergerak

Cholil Mahmud **284** | Glenn Fredly **288** | Pandji Pragiwaksono **290** | Ridwan Kamil **292** | Slank **294**

Membangun Komunitas

A'ak Abdullah Al Kudus **298** | Ahmad Bahrudin **301** | Boedi Krisnawan Suhargo **304** |
Butet Manurung **307** | Lie Agustinus Dharmawan **311**

ACKNOWLEDGEMENT 314

PROFIL 316